

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
Suur-Ameerika 1
10122 Tallinn

16.12.2024, nr 56

Lugupeetud Erkki Keldo

Eesti Metsa- ja Puidutööstuse Liit (**EMPL**) soovib käesolevaga täpsustada teatud väiteid ja seisukohti, mis on viimastel päevadel avaldatud Postimehes ilmunud artiklites seoses Riigimetsa Majandamise Keskuse (**RMK**) poolt sõlmitud kestvuslepingutega ja teatud ettevõtetele väidetavalt turuhinnast soodsama hinnaga puidu müümisega. 13. detsembril 2024 avaldati Postimehes artikkel „Käputäis ettevõtteid sai RMK käest «kingiks» üle 40 miljoni“ ja juhtkiri „Hollywood meie metsas“, mille jätkulugu avaldati 14. detsembril 2024 - „LUUBI ALL) Kes ja kuidas mätsisid kinni RMK kuldsed kingitused valitud ettevõtetele“. EMPL hinnangul on nendes artiklites kasutatud ebatäpseid andmeid, mis ei arvesta puidu hinna kujunemise tegurite ega kestvuslepingute eripäradega. Vastavalt on ka tehtud järeldused eksitavad.

Puidu turuhinna määratlemine

Esiteks, puitmaterjali hind sõltub suures ulatuses transpordi-, ladustamis- ja laadimiskuludest. Sellele viitab ka Vabariigi Valituses määruse nr 1 „Riigimetsas kasvava metsa raieõiguse ja metsamaterjali müügi kord“ (**Määrus**) § 3, mis täpsustab põhimõtted metsamaterjali alghinna määramiseks. Puidu hinna võrreldavuse tagamiseks tuleb turuhinnana käsitleda puitmaterjali hinda n-ö langi kõrval metsas. Ainult sellisel juhul ei sisalda see lisanduvat transpordikulu, mis eri ostjate puhul on erinev. Sõltuvalt asjaoludest, võib veokulu osakaal lõpphinnas erineda kordades.

Võttes aluseks järgmise lihtsustatud näite:

Metsamaterjali müüakse Põlva maakonnas metsa ääres hinnaga 30.-eur/tm. Tekib kaks ostjat. Üks on Põlva ettevõtte, kes kasutab materjali ja tema ostuhinnaks kujuneb 35.- eur/tm, sest transpordi peale kulub 5.- eur/tm. Teine ettevõtte asub Tallinnas, kes kasutab materjali ja tema ostuhinnaks kujuneb 50.-eur/tm, sest transpordi peale kulub 20.-eur/tm. Mõlemad ostsid materjali lähtekohas sama hinnaga, milleks oli 30.- eur/tm, aga kohale tarnituna maksis üks 35.-eur/tm ja teine 50.-eur/tm.

Võttes selle näite puhul aluseks n-ö lõpphinna kliendile oleks täpselt sama metsamaterjali harilik väärtus sõltuvalt kliendi asukohast pea poole kallim. Arvestades, et tegu on täpselt sama tüüpi puiduga ja müüjaga, ei ole lõpphinna arvestamine puidu müüja suhtes turuhinna määramisel

kuidagi asjakohane. **Artiklites on nenditud, et veokulu mõjude tuvastamine on liiga mahukas töö, mistõttu on sellest loobutud.** Kuivõrd eeltoodud näite puhul võivad nii veo- kui ka muud lisakulud avaldada turuhinnale olulist mõju, siis adekvaatse ja võrreldava hinnabaasi tuvastamiseks tuleks vastav töö ette võtta või leida muu alternatiivne moodus tuvastamiseks puidu turuhind võrreldavatel alustel. Praegu seda Postimees teinud ei ole ning hoolimata selgitustest on n-ö turuhinna tuvastamisel lähtunud hindadest, mille osaks on lisaks puidu omahinnale ka erinevad võrreldamatud lisakulud (ennekõike transport).

Kestvuslepingute eripärad

Teiseks, ehkki artiklites käsitletakse küsimust kestvuslepingute alusel alla turuhinna müümisest, on kestvuslepingute hindu võrreldud ühekordse tehingu müügi hindadega. Need kaks hinda ei ole aga omavahel võrreldavad, sest ühekordse tehingu hind näitab hetke vajadust, mis sõltub turuolukorrast ehk nõudluse ja pakkumise vahekorra igal konkreetsetel ajahetkel. Kestvuslepingu hind kujuneb aga vastavalt nõudluse ja pakkumise vahekorrale konkreetse kauba osas antud majandusruumis pikemas perspektiivis. Vastavalt ei saa kestvuslepingu puhul turuhinnaks lugeda ühekordse tehingu hinda igal konkreetsetel hetkel.

Kestvuslepingud on majandustegevuses tavapärased ning ülemaailmselt kõikidel turgudel levinud äripraktika. Selline võimalus on kasutusel mitte ainult puiduturul, vaid laiemalt alates elektrist ja lõpetades peaaegu kõikide toorainetega. Sarnaselt näeb ka Eesti metsaseaduse § 46 lg 1 p 3 ja lg 4 ette võimaluse sõlmida kokkuleppehinnaga metsamaterjali müügilepinguid, kusjuures kokkuleppehinna rakendamine on ennekõike lubatav just kestvuslepingute puhul ehk lepingute puhul, mille kestus on pikem kui üks aasta.

Puidu hinna kõikumine on ilmikas näide sellest, miks kestvuslepingud võivad olla mõlemale osapoolle – nii müüjale kui ka ostjale – kasulikud. Nad tagavad stabiilsed hinnad, mis aga ei tähenda, et müüja (või ostja) saaks enda vaatest parima hinna igal üksikul ajahetkel. On perioode, kus kestvuslepingu hind võib olla soodsam teatud ajahetke turuhinnast, kuid ka vastupidi, kus kestvuslepingu hind on kõrgem kui turuhind konkreetsetel ajahetkel. Samas kui ei oleks kestvuslepingute alusel tehtud investeeringuid, ei oleks ka kedagi, kes lühikesel turul oksjonitel puidu eest pakkumisi teeks. Samuti tekiks oluline oht, et müüjal ei õnnestuks materjali sobiva hinnaga müüa. Sarnaselt toimib näiteks elektrienergia turg. Elektrit saab osta nii tunni kaupa börsilt või fikseerides hinna pikemaks ajaks. Olenevalt turusituatsioonist on lahendus kord kasulik ostjale, vahel aga jälle müüjale. Ennustatavus toob aga kokkuvõttes kasu mõlemale.

Metsaseaduse alusel kehtestatud Määruse § 17 kohaselt ei tohi kokkuleppehinnaga metsamaterjali müügi puhul hind olla madalam metsamaterjali harilikust väärtusest. Seejuures ei täpsusta Määrus ega metsaseadus, kuidas määratleda mõistet harilik väärtus. Vastavalt tuleb hariliku väärtuse puhul lähtuda tsiviilseadustiku üldosa seaduse § 65 ls 2 sätestatust, mille kohaselt on eseme harilikuks väärtuseks selle kohalik keskmine müügihind ehk turuhind. Nn hariliku väärtuse tuletamisel peab lähtuma konkreetsest müügi viisist. Kestvuslepingu turuhinna määratlemisel ei saa aga lähtuda iga üksikku ajahetke n-ö turuhinnast, kuivõrd nagu eelnevalt selgitatud on kestvuslepingu ja ühekordse müügitehingu sõlmimise aluseks olevad asjaolud ja tingimused erinevad. Nii näiteks on kestvuslepingute mahud tavapäraselt suuremad ning võrreldavate mahtude hankimine ühekordsete lepingutega oleks võimatu või väga keeruline. Lisaks tagab kestvusleping mõlemale poolele stabiilsuse – müüjal on kindlus, et metsa raiumise järgselt on tal ostja kellele metsamaterjal müüa ning ostjal on kindlus, et vajalik hetkel on tal võimalik nõutavas koguses metsamaterjali hankida. Need erinevad asjaolud tingivad ka erinevused hindade vahel.

Postimehe artiklites eelkirjeldatud erisusi kestvuslepingute ja ühekordsete lepingute vahel ei käsitleta või peetakse neid ebaoluliseks. Sellest tulenevalt on artiklites väljendatud seisukohad ebatäpsed ja eksitavad.

Kahetsusväärset ei ole tegemist esimese korraga, kui Postimees on metsanduse teemal teadlikult esitanud valeväiteid ja lugejaid eksitanud. Pressinõukogu on Postimehe ajakirjaniku Ülle Harju metsanduse teemaliste artiklite kohta varasemalt teinud taunivad otsused näiteks [11.11.2022](#), [21.09.2023](#) ja [21.12.2023](#).

Oleme meelsasti valmis vastama täiendavatele küsimustele.

Lugupidamisega

Henrik Välja, Eesti Metsa- ja Puidutööstuse Liidu tegevjuht